

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. S.**, bývajúceho vo V., zastúpeného JUDr. V. Z., advokátom vo V., proti žalovaným **1/ C. K.**, bývajúcemu vo V., **2/ Z. K.**, bývajúcej vo V. a **3/ P. K.**, bývajúcemu vo V., všetci zastúpení JUDr. J. S., advokátom v L., **o zaplataenie 2 337,81 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 5 C 15/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. februára 2009 sp. zn. 17 Co 29/2009 a rozsudku Okresného súdu Veľký Krtíš zo 14. októbra 2008 č.k. 5 C 15/2005-138, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e vo vzťahu k žalovaným 2/, 3/ rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. februára 2009 sp. zn. 17 Co 29/2009 a rozsudok Okresného súdu Veľký Krtíš zo 14. októbra 2008 č.k. 5 C 15/2005-138 a **z r u š u j e** uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. februára 2011 sp. zn. 14 Co 316/2010 a uznesenie Okresného súdu Veľký Krtíš z 25. januára 2010 č.k. 5 C 15/2005-199 a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Veľký Krtíš na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Veľký Krtíš rozsudkom zo 14. októbra 2008 č.k. 5 C 15/2005-138 zamietol návrh žalobcu, ktorým sa žalobca domáhal (po konečnej úprave petitu) od žalovaných 1/ až 3/, aby mu spoločne a nerozdielne zaplatili sumu 70 429 Sk spolu s príslušenstvom titulom náhrady škody spôsobenej žalovaným 1/ a spoločnej zodpovednosti jeho rodičov – žalovaných 2/, 3/ za spôsobenú škodu. Žalobcovi zároveň uložil povinnosť nahradiť žalovaným 1/ až 3/ trovy konania vo výške 100 % na účet ich advokáta do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Súd mal za preukázané, že 7. apríla 2004 vo V. na základe návodu žalovaného 1/ vošli J. G. a mal. M. B. do dvora rodinného domu, kde J. G. polial benzínom osobné motorové vozidlo žalobcu a mal. M. B. vozidlo podpálil, pričom J. G. a mal. M. B. dostali od žalovaného 1/ za toto finančnú hotovosť. Žalobcovi bola spôsobená

škoda vo výške 211 429 Sk. Súd uzavrel, že žalovaný 1/ pre duševnú poruchu chorobného charakteru – obsedantne kompulzívnu poruchu mal v čase spôsobenia škody vymiznutú schopnosť ovládnuť svoje konanie a teda nie je zodpovedný za spôsobenie škody žalobcovi. Pokiaľ ide o žalovaných 2/ a 3/ súd mal za preukázané, že títo ako rodičia žalovaného 1/ nezanedbali náležitý dohľad nad ním a zároveň nemal preukázané to, že by žalovaní 2/ a 3/ dohľad nad žalovaným 1/ nevykonávali nenáležite. Tento skutkový záver vyvodil z toho, že sa žalovaní 2/ a 3/ riadne o žalovaného 1/ starali, a keď zistili, že trpí duševnou poruchou zabezpečili mu riadnu zdravotnú starostlivosť, boli s ním v telefonickom kontakte. V bežnom živote žalovaný 1/ dodržiaval nimi určené pravidlá týkajúce sa pobytu mimo bydliska a nebol agresívny. Navyše uviedol, že rozsudkom Okresného súdu Veľký Krtíš zo 14. marca 2005 č.k. 1T 122/2004-322 okrem iného bola žalobcovi prisúdená náhrada škody 200 000 Sk, z ktorých J. G. zaplatil žalobcovi 2 340,17 €. Rovnakú sumu zaplatil aj M. B.. O trovách konania súd rozhodol podľa § 151 ods. 7 O.s.p. Uznesením z 25. januára 2010 č.k. 5 C 15/2005-199 súd uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovaným 1/, 2/, 3/ trovy konania 2 191,88 € na účet ich právneho zástupcu v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcu rozsudkom z 18. februára 2009 sp. zn. 17 Co 29/2009 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovaným 1/ až 3/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že pokiaľ by žalovaný 1/ netrpel duševnou poruchou, bol by za skutok trestne zodpovedný rovnako ako páchatel'. Poukázal na správne zistený skutkový stav súdom prvého stupňa, s ktorým sa stotožnil a k námietkam žalobcu uviedol, že súd prvého stupňa správne posúdil, že zodpovednosť u žalovaného 1/ nie je daná a že žalovaní 2/ a 3/ venovali zistenému ochoreniu žalovaného 1/ náležitú pozornosť, zabezpečovali jeho liečenie a primerane jeho veku a chorobe ho aj kontrolovali. Skutočnosť, že chodil von bez dozoru vo večerných hodinách vyplývala z povahy ochorenia žalovaného 1/ ako aj z práva rodičov na vedenie svojho života a plnenia si svojich pracovných povinností. Vykonávanie náležitého dohľadu neznamena, že tento dohľad musí byť vykonávaný stále, nepretržite a bezprostredne. Nevykonanie dôkazu výsluchom T. Ď. (psychiatra) nemalo za následok neúplné zistenie skutkového stavu veci alebo nesprávne právne posúdenie veci. Dôkazy vykonané súdom prvého stupňa spolu s dôkazmi, ktoré vyplynuli z trestného spisu dávali dostatočný podklad pre správne rozhodnutie veci. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 151 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 O.s.p. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 28. februára 2011 sp. zn. 14 Co 316/2010 zmenil prvostupňové uznesenie týkajúce sa náhrady trov prvostupňového

konania tak, že žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 1/, 2/, 3/ trovy konania 1 765,08 € na účet ich právneho zástupcu v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia.

Proti rozsudku odvolacieho súdu a prvostupňového súdu vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/ podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie. Navrhol rozsudky oboch súdov vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/ zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Namietal porušenie ustanovení § 1, § 2, § 3 O.s.p., § 120 ods. 1 a 3 O.s.p., § 422 ods. 1 a 2, § 438 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že pochybenia oboch súdov považuje za iné vady konania, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) a navyše súdy vec aj nesprávne právne posúdili (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Poukázal na to, že u osôb, ktoré sú povinné vykonávať dohľad nad osobou, ktorá pre duševnú poruchu nie je schopná ovládnuť svoje konanie sa ich zodpovednosť predpokladá, ide o objektívnu zodpovednosť spočívajúcu na princípe predpokladaného zavinenia. Zodpovednosť týchto osôb je v zákone stanovená z dôvodu preventívneho a z dôvodu reparačného. Dohliadajúce osoby sa tejto zodpovednosti môžu zbaviť (exkulповаť) len vtedy, ak v priebehu súdneho konania preukážu, že náležitý dohľad nezanedbali. Pri zisťovaní náležitého dohľadu nad osobou postihnutou duševnou poruchou treba osobitne posudzovať predovšetkým intenzitu duševnej poruchy tejto osoby, vek tejto osoby, spôsob vykonávania dohľadu v mieste, kde sa osoba obvykle zdržiava, celkové povahové vlastnosti tejto osoby, spôsob jej správania na verejnosti a v spoločnosti a pod. Osoba vykonávajúca dohľad nad touto osobou musí preukázať, čo urobila preto, aby zaistila tento náležitý dohľad nad osobou postihnutou duševnou poruchou. Bremeno tvrdenia a bremeno dokazovania skutočností nezanedbania náležitého dohľadu s ohľadom na vyššie uvedené kritéria bolo na žalovaných 2/ a 3/. Títo sa síce v rámci výsluchov ako účastníci konania vyjadrovali k tomu, že dohľad nad žalovaným 1/ nezanedbali, vedeli o jeho chorobe, zabezpečili mu riadnu zdravotnú starostlivosť, maximálne vykonávali dohľad nad jeho správaním a podobne, avšak o týchto skutočnostiach nepredložili žiaden objektívny dôkaz, ktorý by nimi tvrdené skutočnosti aj potvrdzoval. Z trestného spisu bolo zrejmé, že žalovaný 1/ sa dopustil 10 skutkov inak trestných, ktoré by napĺňali skutkové podstaty trestných činov poškodzovania cudzej veci. Z výsluchov účastníkov konania nakoniec vyplynulo aj to, že žalovaný 1/ mal istý čas opatrovateľku. Súd sa však nezaoberal otázkou, aký mal byť dohľad rodičov nad žalovaným 1/ vzhľadom na jeho psychické ochorenie. V tomto smere nenariadil dokazovanie príslušným odborným znalcom, resp. nepovažoval za potrebné na tieto okolnosti vypočúť

znalca, ktorý vypracoval znalecký posudok pre účely trestného konania. Zo záverov tohto znaleckého posudku pri rozhodovaní vo veci vychádzal.

Žalobca sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nevyjadril.

Žalovaní navrhli mimoriadne dovolanie odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutia v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je podané opodstatnene.

Ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu, a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie (§ 243e ods. 1 O.s.p.). Mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e O.s.p., ak a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale aj dôvodmi uplatnenými v mimoriadnom dovolaní. Obligatórne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vady v zmysle § 237 O.s.p. dovolateľ nenamietal a tieto nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza vady konania, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) ako aj nesprávne právne posúdenie veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

V danej veci sa žalobca voči žalovaným 2/, 3/ domáha náhrady škody v zmysle § 422 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti je dôležité vysporiadať sa s otázkou, či žalovaní 2/, 3/ nezanedbali náležitý dohľad nad žalovaným 1/ a teda či sú zodpovední za škodu spôsobenú tým, ktorý nemôže posúdiť následky svojho konania. Tí, ktorí vykonávajú dohľad nad týmito osobami sa svojej zodpovednosti koncipovanej na princípe zavinenia (objektívna zodpovednosť) môžu zbaviť úspešným preukázaním dôkazu o tom, že náležitý dohľad nezanedbali (§ 422 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Dovolací súd sa stotožnil s názorom generálneho prokurátora, že pri zisťovaní, posudzovaní náležitého dohľadu nad osobou postihnutou duševnou poruchou treba osobitne posudzovať predovšetkým intenzitu duševnej poruchy tejto osoby, vek tejto osoby, spôsob vykonávania dohľadu v mieste, kde sa osoba obvykle zdržiava, celkové povahové vlastnosti tejto osoby, spôsob jej správania na verejnosti a v spoločnosti. Rovnako treba zohľadniť aj skutočnosť, že žalovaný 1/ sa skutkov, ktoré by inak boli trestným činom dopúšťal opakovane. Zo spisu vyplýva, že žalobca v konaní žiadal vypočuť znalca T. Ď., aby bolo zrejmé, že zo strany rodičov bol náležitý dohľad zanedbaný. Súdny oboch stupňov boli názoru, že pre posúdenie veci je postačujúce oboznámenie sa so znaleckými posudkami podanými pre účely trestného konania. Dovolací súd poukazuje na to, že znalecké posudky neboli vypracované za účelom posúdenia, aký dohľad nad žalovaným 1/ je vzhľadom na všetky okolnosti potrebný. To, že súdy vychádzali (ako vyplýva z ich odôvodnenia) zo znaleckých posudkov pripojených v trestnom spise a výsluchu účastníkov konania, J. G., M. B., E. B. nie je postačujúce pre závery, ktoré súdy oboch stupňov vyvodili. Z uvedeného vyplýva, že súdy nižších stupňov si pre svoj záver o zodpovednosti, resp. zbavení sa zodpovednosti zo strany žalovaných 2/, 3/ nežadavali potrebné podklady v zmysle ustanovenia § 120 O.s.p., v dôsledku čoho sú ich rozhodnutia predčasné.

Tieto skutočnosti založili opodstatnenosť mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 v spojení s § 243f ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p., preto dovolací súd rozsudky súdov nižších stupňov i súvisiace uznesenia o trovách konania zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O.s.p.) s tým, že právny názor vyslovený v tomto uznesení je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2011

JUDr. Jozef K o l c u n, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová